

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sloboda združovania v krajinách stredomorskej oblasti“

(2008/C 211/20)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 17. januára 2007 podľa článku 29 ods. 2 svojho vnútorného poriadku rozhodol vypracovať stanovisko na tému

„Sloboda združovania v krajinách stredomorskej oblasti“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. februára 2008. Spravodajcom bol pán Moreno Preciado.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 444. plenárnom zasadnutí 22. a 23. apríla 2008 (schôdza z 22. apríla 2008) prijal 99 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Rešpektovanie slobody združovania je výslovne uvedené ako jeden zo záväzkov vlád, ktoré v novembri 1995 podpísali Barcelonskú deklaráciu, ktorá ustanovila Európsko-stredomorské partnerstvo.

Asociačné dohody podpísané medzi EÚ a partnerskými krajinami Stredomoria (⁽¹⁾) obsahujú doložku, v ktorej sa hovorí, že rešpektovanie demokratických princípov a základných práv predstavuje jeden zo základných prvkov asociačných dohôd.

Akčné plány, ktoré EÚ uzatvára s partnerskými krajinami Stredomoria v rámci Európskej susedskej politiky, založenej v roku 2004, sa tiež zmiňujú o dobrom riadení a podpore ľudských práv a základných slobôd.

1.2. Skutočnosť je však taká, že v partnerských krajinách Stredomoria (i keď v rôznej miere) nie je zaručená sloboda združovania a rozvoj občianskej spoločnosti brzdia politické a administratívne prekážky, ktoré majú v niektorých prípadoch formu zamietnutia založenia združenia a v ďalších sú združenia postavené mimo zákon alebo je ich pôsobenie zrušené.

Dokonca aj legalizované združenia pri svojom bežnom fungovaní tiež narážajú na prekážky, pričom k mimoriadne vážnym patria zákazy alebo obmedzenia rôznych úradov v súvislosti s prístupom k finančnej pomoci v rámci medzinárodnej spolupráce.

1.3. Zakladanie voľných spoločenských zoskupení v rôznych skupinách občianskej spoločnosti (zamestnanci, zamestnávateľia, poľnohospodári, sociálne hospodárstvo, ženy, mladí ľudia, spotrebiteľia, atď.) je nevyhnutným predpokladom demokratického procesu v partnerských krajinách Stredomoria. Európsko-stredomorské partnerstvo, po hospodárskej stránke dobre regulované prostredníctvom asociačných dohôd medzi EÚ a partnerskými krajinami Stredomoria, musí byť doplnené o sociálnu a demokratickú dimenziu, pre ktorú je potrebná účasť organizovanej občianskej spoločnosti.

1.4. Odbory podliehajú na svojich jednotlivých organizačných úrovniach zásahom politickej moci, čo obmedzuje ochranu

zástupcov pracovníkov pri výkone svojich práv, vrátane práva na štrajk.

1.5. Je potrebné upozorniť na nízku úroveň sociálneho dialógu a konzultácií v dôsledku nedostatočnej činnosti zamestnávateľského a odborového združovania. Tento dvojstranný či trojstranný dialóg je menej rozvinutý v krajinách na Strednom východe ako v krajinách Maghrebu.

1.6. EHSV žiada Európsku komisiu, aby boli dodržiavané demokratizačné záväzky v asociačných dohodách v rámci Európsko-stredomorského partnerstva a v akčných plánoch Európskej susedskej politiky. Žiada tiež, aby Komisia upozornila vlády na to, že združenia môžu byť rozpustené alebo ich činnosť zrušená iba na základe spravodlivého súdneho procesu.

1.7. EHSV rovnako žiada Komisiu, aby vlády partnerských krajín Stredomoria zaručili, že členovia a predstavitelia združení nebudú zbavení slobody kvôli tomu, že vykonávali svoje legitímne úlohy.

1.8. EHSV žiada Európsku komisiu, aby sa pri vypracovávaní strategických správ o krajinách, ktoré na základe akčných plánov určujú rámec spolupráce Spoločenstva, zohľadňovalo do akej miery vlády partnerských krajín dodržiavajú svoje záväzky súvisiace so slobodou združovania a ľudskými právami.

Táto požiadavka sa zakladá tiež na Akčnom pláne Spoločenstva 2005 – 2010 pre oblasť Stredozemného mora, konkrétne na bode č. 1 (politické združovanie a bezpečnosť), v ktorom sa ako hlavný cieľ navrhuje podporovať občiansku angažovanosť, zvyšovať angažovanosť žien, zaručiť slobodu prejavu a združovania, posilniť úlohu občianskej spoločnosti a uplatňovať medzinárodné dohovory.

1.9. EHSV žiada Komisiu, aby vyžadovala účasť občianskej spoločnosti partnerských krajín Stredomoria pri monitorovaní asociačných dohôd a akčných plánov.

1.10. EHSV navrhne Európsko-stredomorskému parlamentnému zhromaždeniu, v ktorom má štatút pozorovateľa, aby si parlamenty partnerských krajín uvedomili potrebu reformovať právne predpisy obmedzujúce slobodu združovania.

(¹) Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Jordánsko, Izrael, Palestína, Libanon, Sýria, Turecko, Mauretánia a Albánsko (Mauretánia a Albánsko sú súčasťou Barcelonského procesu od decembra 2007).

1.11. EHSV by mohol (v spolupráci so sieťami zamestnávateľov, odborov, sociálneho hospodárstva a inými sieťami v rámci partnerstva Euromed) pravidelne pripravovať podrobné správy o situácii v oblasti slobody združovania a ľudských práv v partnerských krajinách Stredomoria a zasielať ich Európskej komisii a Európskemu parlamentu. O tomto stanovisku sa bude diskutovať na budúcom summite hospodárskych a sociálnych rád a podobných inštitúcií, ktorý sa bude konať v roku 2008 v Maroku a získané názory a informácie prispievajú k ďalšiemu sledovaniu tejto problematiky.

1.12. EHSV bude i naďalej podporovať zakladanie konzultatívnych inštitucionálnych orgánov občianskej spoločnosti v partnerských krajinách Stredomoria (hospodárske a sociálne rady a podobné mechanizmy) a obnovovať aktivity už existujúcich orgánov v Libanone a Jordánsku a bude odporúčať, aby boli tieto orgány zložené z organizácií zastupujúcich rôzne oblasti spoločnosti, a aby disponovali primeranými prostriedkami potrebnými na ich nezávislé a efektívne fungovanie.

1.13. EHSV znovu opakuje, že je potrebné posilniť postavenie žien v spoločnosti, predovšetkým ich účasť v združeniach v partnerských krajinách, v súlade s hlavnými odporúčaniami stanoviska o podpore podnikania žien v európsko-stredomorskom regióne⁽²⁾.

V tomto zmysle tiež vyzdvihuje význam záverov z európsko-stredomorskej ministerskej konferencie⁽³⁾, v ktorých sa požaduje posilnenie zastúpenia a účasti žien vo vedúcich pozíciách hospodárskych orgánov, predovšetkým v združeniach zamestnávateľov, v odboroch a iných sociálno-hospodárskych štruktúrach.

1.14. EHSV bude podporovať stretnutia a dialóg zamestnávateľských (UMCE – Stredomorská únia podnikových konfederácií) a odborových organizácií (Fórum odborov) a ich rozvoj, ako aj rozvoj ďalších sietí a organizácií občianskej spoločnosti v európsko-stredomorskej oblasti, ako je napr. Európsko-stredomorská sieť sociálneho hospodárstva (ESMED) alebo ženské organizácie.

2. Základy slobody združovania s cieľom plniť demokratické ciele barcelonského procesu

2.1. Potreba vypracovania tohto stanoviska vyplýva z nedostatkov, na ktoré bolo upozornené v záveroch z prvého summitu najvyšších predstaviteľov štátov a vlád krajín Euromedu (november 2006), ktorý sa zaoberal úlohou občianskej spoločnosti. Vyplýva tiež zo záverečných vyhlásení posledných euro-stredomorských summitov hospodárskych a sociálnych rád a podobných orgánov (Ammán, november 2005; Ľubľana, november 2006; Atény, október 2007). Cieľom tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy je prispieť k plnému uplatňovaniu práva na združovanie v partnerských krajinách južného Stredomoria.

⁽²⁾ REX/233 – CESE 1004/2007.

⁽³⁾ Istanbul, 14. – 15. decembra 2006.

2.2. Medzi záväzkami, ktoré prijali signatárske krajiny Barcelonskej deklarácie, treba spomenúť nasledujúce:

- konať v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov a Všeobecnou deklaráciou ľudských práv, ako aj inými záväzkami medzinárodného práva, predovšetkým tými, ktoré vychádzajú z regionálnych a medzinárodných nástrojov, ktorých sú súčasťou,
- rozvíjať vo svojich politických systémoch právny štát a demokraciu a súčasne uznať právo každej krajiny slobodne si vybrať a rozvíjať vlastné politické, sociálno-kultúrne, hospodárske a právne systémy,
- dodržiavať ľudské práva a základné slobody a zaručiť efektívne a legitímne vykonávanie týchto práv a slobôd, vrátane slobody prejavu, združovania s mierovým úmyslom a slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania jednotlivca i členov rovnakej skupiny, bez akejkoľvek rasovej, národnostnej, jazykovej, náboženskej diskriminácie alebo diskriminácie z dôvodov pohlavia.

2.3. Prvý summit najvyšších predstaviteľov štátov a vlád krajín Stredomoria v Barcelone 2005, usporiadaný s cieľom zhodnotiť prvých desať rokov fungovania Euromedu, bol vo všeobecnosti zhodnotený pozitívne, keďže od vyhlásenia z roku 1995 znamenal určitý pokrok a boli vypracované nové ustanovenia v súvislosti s rozvojom úlohy občianskej spoločnosti. Avšak demokracia a ľudské práva ostávajú naďalej predmetom vážnych obáv, ako bolo konštatované i na samotnom summite.

2.4. Summit 2005 si preto stanovil ako záväzok posilniť politický pluralizmus a angažovanosť u všetkých občanov, predovšetkým žien a mladých ľudí, prostredníctvom propagácie konkurencieschopného politického rámca, vrátane spravodlivých a slobodných volieb, ako aj krokov smerujúcich k decentralizácii a lepšej verejnej správe.

2.5. Pokiaľ ide o Európsku komisiu, tá implicitne uznala slabý pokrok v oblasti ľudských práv a v oznámení Rade a Európskemu parlamentu⁽⁴⁾ ich zaradila medzi tri prioritné témy pre oblasť Stredomoria a tiež pre posilnenie vzťahov medzi Európskou úniou a partnerskými krajinami, pričom poukázala na cieľ „napredovať v oblasti ľudských práv a demokracie“. EHSV súhlasí v tomto názore s Komisiou a považuje za nevyhnutné, aby boli v partnerských krajinách Stredomoria začaté a konsolidované demokratické procesy.

2.6. Správa Programu OSN pre rozvoj (UNDP) z roku 2004⁽⁵⁾ zaradila medzi hlavné odporúčania postupný prechod k reprezentatívnejšiemu riadeniu, ktorého prvou etapou by malo byť oslobodenie síl občianskej spoločnosti a umožnenie uplatňovania troch základných slobôd: slobody názoru, slobody prejavu a slobody združovania.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu z 12. apríla 2005 s názvom „Desiate výročie euro-stredomorského partnerstva – program práce na plnenie výziev ďalších piatich rokov“, KOM(2005) 139 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ Správa o ľudskom rozvoji v arabských krajinách. UNDP (apríl 2005).

V tomto zmysle a s cieľom uľahčiť účasť žien vo všetkých oblastiach verejného života v partnerských krajinách Stredomoria je dôležité uskutočniť zmeny v legislatíve, predovšetkým v zákonoch o „osobnom postavení“, ktoré by ženám umožnili slobodne sa rozhodovať pri uplatňovaní základných slobôd.

2.7. Záverečné vyhlásenia z posledných dvoch summitov hospodárskych a sociálnych rád a podobných organizácií sa zaoberali otázkami, ktoré sa týkajú hlavnej témy tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy.

2.8. Zasadnutie v Lubľane v roku 2006 pripomenulo potrebu posilniť dialóg a spoluprácu medzi vládami a mimovládnyimi organizáciami partnerstva Euromed, predovšetkým združeniami žien a mladých ľudí a socio-profesijnými organizáciami. V tomto zmysle záverečné vyhlásenie navrholo, aby slovinské predsedníctvo Rady Európskej únie (prvý polrok 2008) zorganizovalo tripartitnú konferenciu o pokroku dosiahnutom v oblasti sociálneho dialógu.

2.9. Záverečné vyhlásenie z posledného summitu hospodárskych a sociálnych rád a podobných inštitúcií (Atény, 15. – 16. októbra 2007) obsahovalo niekoľko dôležitých informácií: a) požiadavku, aby občianska spoločnosť pravidelne monitorovala prípravu a uplatňovanie národných akčných plánov a návrh, aby hospodárske a sociálne rady (a podobné orgány) slúžili ako nástroj na takéto monitorovanie, b) žiadost' o zdroje, podporu a uznanie pre hospodárske a sociálne rady, aby sa mohli nezávisle vyjadrovať a o záväzok z ich strany, aby boli otvorené pre zástupcov občianskej spoločnosti, ktorí nie sú ich členmi, c) bod 12 jasne žiada o rešpektovanie slobody združovania, aby sa uľahčil dialóg občianskej spoločnosti.

3. Situácia v oblasti slobody združovania v partnerských krajinách Stredomoria

3.1. Bezpečnosť a snaha o zachovanie mieru sú základom pre vytváranie priaznivého prostredia pre rozvoj demokratizačného procesu vo všetkých partnerských krajinách Stredomoria.

Krízová situácia na palestínskych územiach, vojna v Iraku a nárast extrémizmu a terorizmu mali veľmi negatívny dosah na rozvíjanie slobôd. Niektoré vlády využili krízy alebo vonkajšie ohrozenie na odloženie demokratizačných reforiem. Táto situácia v niektorých krajinách spôsobila zhoršenie situácie v oblasti osobných slobôd a práva na združovanie.

3.2. Zaručenie dodržiavania ľudských práv je bezpochyby nevyhnutné pre realizáciu spomínaných demokratizačných zámerov. Sloboda združovania a podpora a rozvoj združení je v záujme mnohých odvetví a je kľúčovým prvkom rozvoja európsko-stredomorského partnerstva a predovšetkým účasti občianskej spoločnosti a jej rôznych orgánov v tomto partnerstve.

3.3. Je potrebné znovu zdôrazniť, že právo na slobodu združovania zahŕňa právo vstupovania a pripájania sa do skupín, združení a spoločenstiev, a tiež právo ich zakladať alebo z nich

vystupovať. Vyžaduje sa, aby štát nezasahoval do zakladania združení a do ich záležitostí, pokiaľ pôsobia v rámci zákona. Vyžaduje sa tiež podpora zo strany štátu pri vytváraní a udržiavaní prostredia, v ktorom môže byť právo na slobodu združovania realizované.

3.4. Právo na združovanie nemôže byť oddelené od ostatných občianskych a politických práv, ako sú sloboda prejavu a názoru a právo na voľný pohyb a azyl. Rozvoj občianskej spoločnosti prispieje zároveň k zavedeniu a konsolidácii pluralitnejších politických systémov.

3.5. Vo väčšine partnerských krajín Stredomoria existuje rozpor medzi medzinárodnými dohodami (ktoré zaručujú právo na slobodu združovania) podpísanými vládami týchto krajín a vnútroštátnymi právnymi dokumentmi a medzi týmito právnymi predpismi a reálnou skutočnosťou. S výnimkou niekoľkých krajín podlieha zakladanie združení a ich aktivity rôznym reštrikciám, s cieľom alebo pod zámienkou zaručiť bezpečnosť a národnú jednotu.

3.6. Pod zámienkou úpravy sa za pomoci zákonov obmedzuje (niekedy dokonca zakazuje) právo na štrajk, zhromažďovanie, demonstrácie alebo zakladanie združení. Silná centralizácia výkonnej moci, ktorá je všeobecne charakteristická pre politické systémy partnerských krajín, sa prejavuje v nadmernej kontrole združení.

3.7. Tolerancia, kontrola alebo represia sú tri zaužívané prístupy, ktoré (často v kombinácii) používajú vlády pri zaobchádzaní so združeniami. V niektorých krajinách existuje prijateľná miera slobody združovania, obmedzená iba v špecifických a vybraných prípadoch. V iných krajinách sa umožňujú aktivity nezávislých združení, ale je na ne vyvíjaný tlak prostredníctvom administratívnych a finančných kontrol a existujú tiež krajiny, kde sú povolené iba provládne združenia.

3.8. Zásahy a kontroly negatívne vplyvajú na jednotlivé etapy združovania, a to od momentu ich založenia až po ich rozpustenie. Pokiaľ sú združenia zakladané selektívne a neobjektívne, potom sú takéto združenia často rezervované pre osoby blízke vládnym kruhom a zvyknú byť zdrojom korupcie. Pokiaľ môže byť rozpustenie združení nariadené svojvoľne, fungujú v atmosfére strachu a nemôžu naplno rozvinúť svoje očakávania a možnosti.

3.9. Existujú tri typy združení, ktoré sú z rôznych dôvodov mimoriadne monitorované. Na jednej strane sú to islamské fundamentalistické združenia, kvôli podozreniu z podnecovania extrémistického politického islamizmu, ktorý sa v niektorých krajinách premenil na hlavnú opozičnú silu, či už legálnu alebo ilegálnu, na druhej strane sú to združenia pre ľudské práva, pretože majú tiež často blízko k alternatívnym politickým skupinám. Do tretice sú to odbory, pretože v niektorých prípadoch sú masovými organizáciami, ktoré môžu spochybňovať hospodársku a sociálnu politiku krajiny a pretože sú v úzkom vzťahu s medzinárodnými organizáciami a inštitúciami.

3.10. Napriek uvedeným obmedzeniam treba povedať, že miera slobody v súvislosti s právom na združovanie nie je vo všetkých partnerských krajinách rovnaká. A v mnohých z nich je i napriek ťažkostiam možné vytvárať nezávislé združenia zamestnancov, súkromných podnikateľov, zamestnávateľov, žien, mladých ľudí, poľnohospodárov, a iných.

4. Situácia a charakteristika hlavných združení v partnerských krajinách Stredomoria

4.1. Tradičné organizácie zamestnancov, poľnohospodárov, zamestnávateľov, sociálneho hospodárstva a iné sú rozšírené vo všetkých krajinách, ale sú pomerne slabé a podliehajú spomínaným obmedzeniam.

4.2. Ďalšie združenia majú charitatívny a sociálny charakter, pracujú pre znevýhodnené obyvateľstvo a poskytujú služby prevažne v komunitách, náboženských skupinách, regiónoch, na kmeňovom alebo rodinnom základe. V niektorých prípadoch sa tieto združenia stali skutočnými organizovanými sociálnymi službami.

4.3. V 90. rokoch sa objavili ďalšie typy združení, s environmentálnym alebo kultúrnym zameraním, ktoré sa snažili zapájať do verejných a štátnych záležitostí prostredníctvom návrhov iniciatív alebo dokonca aktivitami a neboli len záplatou na nedostatočné aktivity štátu. Tieto nové združenia často vzbudzujú podozrenie a sú blokované zo strany administratívnych a politických systémov.

4.4. Ďalšími dôležitými združeniami sú tie, ktoré sa zaujímajú o prípady súvisiace s ľudskými právami, právami žien, ochranou menšín a rozvojom demokracie vo všeobecnosti.

4.5. Situáciou na pracovisku a pracovnými vzťahmi v partnerských krajinách Stredomoria sa podrobne zaoberal posledný summit hospodárskych a sociálnych rád, a to v spoločnej správe, ktorú predložila španielska hospodárska a sociálna rada. Niektoré zhodnotenia sú zhrnuté v nasledujúcich štyroch bodoch.

4.6. Princíp slobodného združovania v odboroch je zakotvený v ústavných dokumentoch partnerských krajín Stredomoria. V posledných rokoch bol zaznamenaný pokrok pri ratifikovaní základných sociálnych dohovorov Medzinárodnej organizácie práce (MOP). Napriek tomu, takýto pokrok nemožno konštatovať pri ich začleňovaní do národných právnych predpisov. Výbor MOP pre slobodu združovania, poverený preverovaním sťažností od odborových alebo zamestnávateľských organizácií na ich vlády o porušovaní slobody združovania dostal rôzne sťažnosti od partnerských krajín Stredomoria, hlavne v Maroku a Turecku ⁽⁶⁾.

4.7. Existujú rôzne typy odborových organizácií, podľa krajín. V niektorých krajinách existuje jediný povinný odborový zväz (monopol), v ďalších je prislusnosť k týmto jediným odborom dobrovoľná (jednotné odbory) a v iných krajinách existuje niekoľko odborových organizácií. Vo všeobecnosti je tiež fungovanie odborových organizácií silne závislé na vládnej moci.

⁽⁶⁾ V súčasnosti sa rokuje o otázke práv odborových zväzov v Turecku v rámci zmiešaného poradného výboru EÚ – Turecko.

4.8. Na druhej strane reprezentatívnosť odborových i zamestnávateľských organizácií je charakterizovaná tým, že nemá jasnú a presne špecifikovanú legislatívnu úpravu, čo vytvára politickým subjektom dosť široký manévrovací priestor pre uplatňovanie svojoľnej právomoci.

4.9. Väčšina sídiel odborových organizácií v partnerských krajinách Stredomoria je združená na medzinárodnej úrovni a konajú v súlade s európskymi odborovými organizáciami prostredníctvom odborového fóra Euromedu. Toto fórum sa skladá z Európskej konfederácie odborových zväzov (EOK), Medzinárodnej konfederácie odborových zväzov (CSI), Medzinárodnej konfederácie arabských odborových zväzov (CISA) a odborového zväzu pracovníkov v arabskom Maghrebe (USTMA). Medzi ich ciele patrí rozvoj spolupráce medzi severom a juhom a ochrana a podpora záujmov pracujúcich na základe Barcelonského procesu.

4.10. Združovanie zamestnávateľov je rozšírené vo všetkých partnerských krajinách Stredomoria a vo všeobecnosti pri výkone svojich reprezentatívnych funkcií nepodlieha mnohým politickým či administratívnym obmedzeniam. Odvetvové združenia zamestnávateľov sú všeobecne rozšírené a vo väčšine krajín sa postupne zakladajú medziodvetvové konfederácie. Okrem zamestnávateľských združení treba vyzdvihnúť aj dôležitú úlohu obchodných komôr v partnerských krajinách Stredomoria.

Pluralizmus je konsolidovanejší v zamestnávateľských združeníach ako v odborových združeníach. Organizácie jednotlivých krajín sa môžu združovať iba do jedinej zamestnávateľskej konfederácie, ako napr. v Tunise, kde UTICA ⁽⁷⁾ združuje všetky nepoľnohospodárske hospodárske odvetvia. V iných krajinách existuje niekoľko organizácií, napr. v Maroku, kde sú tri zamestnávateľské organizácie ⁽⁸⁾.

4.11. Podnikateľské organizácie 11 partnerských krajín ⁽⁹⁾ (a Malty) tvoria Stredomorský zväz konfederácie podnikov (UMCE), ktorý má sídlo v Tunise a medzi jeho ciele patrí zaviesť inštitucionalizované konzultácie medzi socio-profesijnými organizáciami a prispieť k otvoreniu zóny voľného obchodu v európsko-stredomorskej oblasti.

4.12. Sociálne hospodárstvo vo svojich rôznych formách (družstvá, vzájomné poisťovacie spoločnosti, rozvojové združenia) poskytuje v partnerských krajinách Stredomoria prácu veľkej časti obyvateľstva a má rozhodujúci význam pre hospodársky rast a zamestnanosť, predovšetkým v MSP a mikro-podnikoch, a tiež zohráva dôležitú úlohu ako poskytovateľ sociálnych služieb.

4.13. Združovanie v odvetviach sociálneho hospodárstva nie je v zásade politicky obmedzované ale podlieha určitým administratívnym kontrolám, spomínaným v súvislosti s inými skupinami. Takéto združovanie je rozšírené hlavne medzi poľnohospodárskymi družstvami v Maroku, Palestíne, Turecku, Egypte a Izraeli.

⁽⁷⁾ Tuniský zväz priemyslu, obchodu a remesiel.

⁽⁸⁾ Marocký zväz poľnohospodárov, Všeobecný zväz priemyslu a obchodu, Všeobecná konfederácia podnikov v Maroku.

⁽⁹⁾ CGEA – Alžírsko, OEB – Cyprus, FEI – Egypt, MAI – Izrael, JCI – Jordánsko, ALI – Libanon, MFOI – Malta, CGEM – Maroko, PFI – Palestína, FSCC-CCI – Sýria, UTICA – Tunisko, TUSIAD-TISK – Turecko.

4.14. Rôzne druhy zoskupení – sociálni a socio-profesijní partneri, environmentálne organizácie, rodinné združenia a združenia spotrebiteľov, zoskupenia sociálneho hospodárstva, atď. – sa snažia zohrávať aktívnu rolu pri uplatňovaní partnerských a susedských politík, ako sa uvádza v nedávnej informačnej správe EHSV ⁽¹⁰⁾.

4.15. V roku 2000 bola v Madride založená Európsko-stredomorská sieť pre sociálne hospodárstvo (ESMED), v ktorej sú v súčasnosti združené organizácie z Francúzska, Grécka, Talianska, Portugalska, Španielska, Maroka a Tuniska. Sieť

ESMED sa zapojila do rôznych aktivít a fór, ktoré organizovali EHSV a Euro-stredomorské partnerstvo.

4.16. Mimovládne organizácie a iné sociálne orientované združenia tiež zohrávajú, i napriek ťažkostiam spomínaným aj v súvislosti s inými združeniami, významnú úlohu predovšetkým v ochrane ľudských práv. Ich činnosť je tiež viditeľná pri rozvíjaní cieľov Barcelonského procesu. Mimovládna platforma Euromed, založená v roku 2005, združuje rôzne siete a mimovládne organizácie, okrem iných aj Euro-stredomorskú sieť pre ľudské práva.

V Bruseli 22. apríla 2008.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ REX/223 – CESE 504/2007 „Zapojenie občianskej spoločnosti na miestnej úrovni do realizácie akčných plánov európskej susedskej politiky so zreteľom na vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj“.